

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена

За Црну Гору на годину 8 круна, на по године 4 круне.

За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на год. 12 круна, на по год. 6 круна.

За све остале земље годишње 20 франка у злату, на по године 10 франка у злату.

Претплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима.

Појединачни број 20 хел.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Претплата се шаље поштомском упутицом или групом само и непосредно администрацији „Глас Црногорца“ на Цетиње. Донеси се шаљу уредништву. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се: за сваку ријеч или за број од пет цифара по 4 хелера за први пут, а за сваки даљи пут по 2 хелера.

СЛУЖБЕНИ ДИО.

и

НИКОЛА I.

по милости Божијој

Њаз и Господар Црне Горе.

На предлог Нашег Министра Финансија, саслушавши наш Државни Савет, рјешавамо:

Да се, на основу чл. 15 закона о царинској тарифи за Њажевину Црну Гору, установи од 15 марта ове године монопол пивар папира, и да се приход истога, по наплати постојеће царине, уступи на неодређено вријеме Општини вароши Цетиња.

Наш Министар Финансија нека изврши овај указ.

Цетиње, 12. фебруара 1905. г.

Никола I.

Министар Финансија:
Л. Мијушковић с/р.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО.

ДВОРСKE И ДИПЛОМАТСКЕ ВЈЕСТИ.

— Њихова Краљевска Височанства Њаз Господар и Њагиња Милена стигли су у прошли уторник с Ријеке на Цетиње, а у прошлу сриједу у јутро дошли су овамо из Бара Њихова Кр Височанства Њаз Наследник и Њагиња Милица.

— У сриједу, 16. о. м., крштен је и св. миром помазан новорођени син Њ. В. Њаза Мирка. Младомо Њазу дато је име Станислав, а тајну св. крштења и миропомазања извршио је Високопреосвештени Митрополит г. Митрофан у присуству Њихових Кр Височанства Њаза Господара и Њагиње Милене и Њихових Кр Височанства Њаза Наследника и Њагиње Милице. Воспријемник при св. крштењу био је војни министар г. војвода И. Пламенац.

— Њихова Кр Височанства Њаз Господар и Њагиња Милена повратили су се јуче на Ријеку.

— У понедјељник 14 о. м., поводом рођендана Њ. Кр Височанства Њаза бугарског Фердинанда, овдашњи бугарски дипломатски агент г. Д. Рјавов, примио је честитања у своме стану. Од стране Њ. Кр Височанства Њаза Господара честитао је маршал Двора, г. А. Радовић, а од стране Њажевске Владе министар иностраних дјела, г. војвода Гавро Вуковић. На честитке су ишли наши министри, чланови дипломатског кора, чиновници и представници грађанства. За све вријеме честитања свирала је војна музика.

— Господин потпуковник дел Мastro, досадашњи овдашњи италијански војни аташе, који стално станује у Бечу, одређен је за Биоград, а на његово мјесто је назначен мајор г. Густав Робен од Сервона, садашњи италијански војни аташе у Софији.

ЦЕТИЊЕ, 18 фебруара

Ко данас у Русији може жељети мира?

Чим се више развија рат на Далеком Истоку, чим више ужасни и крвави приори слиједе један за другим, тијем више, судећи по теле-

графским вјестима, као и по чланцима, које листови доносе, избија на површину у Русији странка, која би хтјела и жељела, да се по што по то и што прије закључи мир. Та странка, како изгледа, не жели мира ради самога мира, него ради тога, што би тај мир, по мишљењу пријатеља те странке, омогућио, да се што прије приступи толико жељеним унутрашњим реформама. Што ће нам рат? — он само руши срећу и благостање народно, додикују једни. Што ће нам Манџурија? — додикују други; — зар немамо и доста земља без Манџурије? — нама су потребите реформе и само реформе!

На ово друго питање могли би слободно одговорити, да Русији Манџурија, као Манџурија, не само није потребита, него јуд та лијепа срећа, да Манџурије сасвијем и нема, па да нема чак и снега Забайкаља, а да се је све до Бајкалског језера пружао Тихи океан. За тијема земљама Русија без сумње никад важјидила не би, јер њој те земље, као земље, фактички потребите нијесу, — Русији је потребит — Тихи океан. Но, пошто без Манџурије она не може имати обалу океана у толикој мјери, колико јој је потребито, то она њу мора задржати, па не само њу, него и цео простор од Берингова мора до великог Китајског Зида, и тек тада ће Русија моћи мирне душе и обилски обратити пажњу не само на економски, него и на свестрани унутрашњи развитак, — тада се тек могу и тражити и заводити реформе. Свако пак данашње комешање и потраживање, не само да се може назвати преухватним и безумним, него се може назвати и непатриотичним у најпотпунијем смислу речи. Људи, који би у данашњим приликама заговарали о реформама, наликвали би на луђаке, који граде кућу, па почну по њој равмијештати покућство прије него је покрију. Само паметним и еретним свршетком овога рата руска ће кућа бити у главном и саграђена и покривена.

Иад је ово овако, онда што да се рече о онима, који по што по то траже мир, па ма какав тај мир био? Једна од одличних црта правог и туђим утицајем несквареног словенског карактера била је увијек та, да се домаћи рачуни и домаћа књижевна забораве доиде, док је судба и част народна заложена у борби с туђином. Свако одступање од тога горко се је испањало и послужило је само непријатељу на корист.

Истана, јоак је да се крв пролива, жао је толиких жртава. Закључак мира зауставио би све то, али без сумње само на вријеме. Од данас ва каквих год десетак година Русија би морала да поново укрпља матиче, али само не више са пола милијона добро дисциплиниране и добро оружане јапанске војске, него са два, а може бити и са више милијона те исте јапанске и ништа груђе од ње дисциплиниране и наоружане — војске китајске. То би била директна пошљедица мира, која би се при данашњим условима закључио, а већ о другим његовим жалосним пошљедицама не треба ни говорити. Мир без побједи не само да Русији не би доио мира, него, напротив, доио би јој понижење, губитак угледа у концерту јевропских држава, нове и недогледне

унутрашње трзавице и све већи губитак народне моћи.

Па како се могу назвати они који под изговором бајаги неког патриотизма данас такав мир желе? — По нашем мишљењу они се могу назвати како хоћете, али само не патриотима, а најприје се могу назвати издајницима отаџбине, на којима ће вјекovima народна анатема почивати.

ИНГЛЕСКА ПРИЈЕСТОНА БЕСЈЕДА И МАЊЕДОНСКО ПИТАЊЕ.

Веома је важна околност, што се у пријестонској бесједи краља Едуарда не истичу на првом мјесту ни унутрашња питања, ни питања о руско-јапанском рату, него се на првом мјесту у тој бесједи помиње, питање мањедонско. То се питање износи на дневни ред и, како изгледа, инглеска влада спрема се, да одигра у њему не баш потоњу улогу. У оном дијелу те бесједе, у коме се скреће пажња на поменуто питање, између осталог речено је, да је „учињен важан корак напријед у уређењу жандармерије, али *пored свега тога*, те мјере, које су до сад предузимате, морају бити допуњене *радикалним* финансијским реформама и тек тада ће се моћи постигнути стално побољшање и у администрацији тих области турске царевине.“ Судећи по вјестима из Цариграда, ове ријечи краља Едуарда, јако су се и тамо одавале и проузроковале у Илдиј Киоску доста узбуђења.

Као разлог који је изазвао ове ријечи краља Едуарда, лист „Новоје Време“ наводи то, што се буџет трију вилајета, који чине Мањедонију, излази у потпуном нeredу. Нити се води рачуна о приходима, ни о расходима, а нема ни јединства касе. Сваки валија скупља колико може и тражи колико има, те док се, ушљед тога, на једној страни онажа крајња оскудица, на другој се онажа крајње бесмислено трошење и разбацање случајно покушљених обилатих прихода. Рачуна се никоме не даје, о контроли нема ни говора, чиновници грабе ко прије и ко више може, те су ушљед тога три најбогатија вилајета Јевропске Турске доведени до таквог стања, да ни чиновништво, ни војска не примају плате и ако се од народа купе огромне суме новаца, — све се то разноси овамо куда не би требало.

Због таквога стања ствари, питање о финансијским реформама било је још давно истакнуто на дневни ред. Меморандумом, што су га Русија и Аустроуја 1903 г. захтијевало се: 1.) да се за сваки вилајет уреди особита буџет, и да се цео сакупљени новац утроши на мјесне потребе; 2.) да Отоманска Банка води контролу над свјем приходима и расходима. И ако је то потраживање опет поновљено 8-ом тачком Мирцштегског програма, све до потоњих дана те финансијске реформе остале су само у пројекту. Сам Хилми-паша рекао је француском депутату Месими, који је недавно пропутовао Мањедонију, да он „озбиљно помишља о уважању те реформе *тетајем* *вдуће* (!) године“.

Има већ око мјесец дана, како су државне подијеле Порти коначно израђени пројект финансијских реформа, доданих још уз то и контролу грађанских агената, али и од тога није било ништа. Тада су Русија и Аустроуја изјавиле Порти, да ће се, у случају неуспјеха речепог пројекта, обратити за помоћ свијема јевропским државама, које су у томе питању заинтересоване.

Према овоме, ријечи инглеске пријестоне бесједе јављају се као одјек поменутих више догађаја и као нека озбиљна напомена на оне мјере, које ће јевропске државе предузети у случају, ако наведени пројект изведен не буде. Али се уз то још додати може, да ће Инглеска у томе послу играти по свој прилици веома активну улогу.

О ИНИЦИЈАТИВИ ИТАЛИЈАНСКОГ КРАЉА.

Свршетком прошлог мјесеца италијански Краљ Виктор Емануил III. изневадио је свијет предлогом о оснивању међународног земљодјелског института у Риму, коме би био задатак, да реорганизира и у склад доведе земљодјелство и његове производне код свијех народа свијета. Замисао је тако велика, да је изазвала прави ентузијазам, те почевши од преједника француске републике Лубоа и немачког цара Вилхелма сви владари изјавише италијанском Краљу захвалност и честитања, што се је ставио на чело ового покрета.

Идеја о оснивању таквог института потекла је од Давида Лубина, богатог Американаца из Калифорније. Он је дошао у Италију, позвао најугледније економисте и научњацима, да се о његовој замисли с њима посавјетује, међу њима и славниот историчар и социјолог у Торину Гуљелмо Ферера, који посматра ствар са сасвим другог гледишта, него Давид Лубин и Краљ Виктор Емануил, те је о томе и написао чланак под горњим насловом, који по „Новом Листу“ овако гласи:

У петак 21. јануара у јутро, сви Италијанци којима је навика те читају новине, бијашу изненађени чувши одједном вијест, да италијански Краљ на позив Американаца г. Давида Лубина сазива међународну конференцију за оснивање међународне земљодјелске коморе, којој ће бити повјерено, да се занима пољодјелским интересима старог и новог свијета.

Ма колико била ненадна и дошља као нова ствар из Америке, Лубинова замисао ипак није нова; идеја је то, која је на један или на други начин била изражавана од безбројних мислилаца, од Каја Граха до Толстоја, јер садржи један од најопћенијих феномена историје: економску и политичку подрженост пољароши, експлоатацију којом земљодјелство бива жртвом капитала и влада. Чудновато је ипак, да је Лубин могао овој идеји, вјечној и трајној у свим културама, да даде нови, оригинални изражај, пошто је он у великим државама Сједињене Италије видио, како они феномени добијају најјасније, најтачније и најбруталније форме... У течају много година гледао је он, како се у неспредљивим и слабо наоружаним државама жељезничка друштва, синдикати и шпекулантски трговци користе наивношћу, неспредљивошћу и сиромаштвом власника, фирмера, како катрим сплеткама у часу купње, снижавају цијене производа, а повисују их у часу продаје, како у један дан стијегу имања, играјући се снижењем и повишењем, те у идилички мир сељачког живота наносе олује берае. Видио је велику ријеку богатства, што ју амерички градови сваке године црпе из поља и ливада, видио је како ове подргиза незадовољство, како се породице распадају, економски основи старе аристократије упроштају, како софистичка, нестална и покварена интелектуалност вароши превлађује модерном културом на штету духа правде и традиције.....

Феномен је овај општи, али се у јевропској Америци показује јасније, бистрије и одређеније, док је у Јевропи скривен под традицијама, установама и етосним мишљењима, која га заклањају од очигледности. У Јевропи синдикати, банке, жељезнице тако директно не експлоатишу земљодјелство као у Америци: али у мјесто њих експлоатишу земљодјелство на корист градова — владе, које су у већој или мањој мјери представиле варошких против-сељачких интереса. — Такав је случај у Италији, гдје као код свих јевропских народа сељачки staleж најмање упливише на политику. Владе у једну ријеч раде у Јевропи оно, што ради приватни капитал и одузимају сваке године пољима огромну суму богатства, да је потроше у вароши под форми плати чиновника, камата на зајмове, јавних радња, субвенција и заштите трговине и заната...

За то оставих веома зачуђен, кад ме послје шеснаест сати ноћног путовања представиле г. Давиду Лубину и рекоше ми, да су ме хатно позвали из Торина, да изјавим своје мишљење о идеји г. Лубина, коју је Краљ већ био прихватио, и евентуално да допринесем осигурању доброг успјеха овог предузећа. У тај час дођоше ми на памет сва нагађања онако горе у мојој кућници у Торину о развојима овог веома спрешног позива; насмјах се додијели, колико су сва ова нагађања била далеко од истине. Позвали су ме, да и ја порадим на покушају, сличном ономе Каја Граха, а нови Каја Грахус био је Американец из Колорада, који је стигао у Рим савима недовољно, и којем је његовом уговором ушлео, да буде саслушан од Краља, и да буде од овога прихваћено економско дјело, које је у својој суштини противно настојању краљеве владе.

Та чињеница ми је изгледала тако чудновата, напредна и нејвероватна, да не пожелих моје путовање. Био би радо уложио и на пут четири пута дужи, да из ближега видим овај чудновати феномен, „социолошко“ чудовиште ове врсте! Да је Каја Грахус Лубин дошао у Италију, да потражи владара, који би био склони да баца у свијет његову идеју, то у себи није ништа чудно; Лубин је веома паметан човек, не много висок, један од оних практичних људи, који раде само једноставним идејама. Није дакле чудно, што се он није додјелио правој природи јевропских влада, и — не видјених у Јевропи великих капиталистичких синдиката, који настоје из свијех сила да огуле и експлоатишу земљодјелство — што је могао и помислити, о ње владе лако пристају на његову мисао. Он није ни знао, да владе којима се је хтио обратити, врше у Јевропи баш оно дјело пољског експлоатисања, што га у Америци врше синдикати. И за то његов нешто наиван покушај код италијанске владе није ме изненадио. Али нијесам испрва могао да схватим, како је могао да уздрма небригу и равнодушност наше владе, која се поима слабо стара за све земљодјелске интересе, изузевши цијене живота, и како му је пошло за руком, да склопи владу интелектуалаца, која се ушледе дуге традиције знања и брине само за градске интересе. Ствар је на ме упутивисала као чудо. Да је Лубин својом библијском и жарким рјечитошћу учинио велики упечатка на Краља, није ми било чудновато, а могао сам да појмим, како се је млади Краљ, јасан, да се Италија искаже једном његовом оригиналном иницијативом, могао зајнети Лубиновом идејом.... Али ни у једној монархији краљева ријеч није закон, те да буде усвојена, треба да савлада тешкоће, да дође до споразума и сагласја, да се основи на одобрење министара и савјетника. Како су они могли да потпомагу ову иницијативу,

која кад би се у свој својој цјелини извела, могла би да створи тешких сметњи италијанској влади, јер би сељачком staleжу дала средства, да обуздају политику, која је веома склона варошима, којима се све владе обраћају?!

Разлог је томе један сами. Америчка енергија Лубина наметнула се је италијанским министрима својом упорношћу, простом, али снажном и нападном дијалектиком, својим заносом и вјером у будућност, а и садашњошћу. Кад нам је то признато, не подуптамо тако лако. Сад, кад се једном пристало на начело Американца, он је био господар положаја. И тако својом гводемом логицом, својим пошлецама и ледукцијама навео је министре, да премогну краљеву писмо, а све италијанске политичаре, да се загрију за високу владину иницијативу.

Догађај дакле је веома чудноват и занимљив. За сада се састоји у знатној победи америчке енергије над јевропском интелектуалношћу.

РАТНЕ ВЈЕСТИ.

Поморска битка под Портартуром
28. јула.

Овај бој, гдје се ријешила судба портартурске флоте добија сасвијем други облик, кад се прочита опис тога боја од инглеског поморског аташеа, који је за све вријеме боја био на јпанској адмиралској оклопачи „Миказа“ уз самога адмирала Тога.

Кад је „Цесаревић“ био погођен јпанском гранатом и дао сигнал, да је адмирал Витхефт смртно погођен и да пређе заповједништво Ухтоиском, ни положај јпанске ескадре није био најповољнији. „Миказа“ адмиралски брод за вријеме боја, био је тешко оштећен. У исто вријеме добио сигнал, да су још и друга два брода била тешко повријеђена. Исто тако још двије велике крстарице бјеху силно оштећене. Адмирал Тога видјевши с таквом нејвероватном жестином руску ескадру настоја, да пробије блокаду мачта било, осјетио је, да му се победа може измаћи из руку. Он ријеша да сабере своју флоту и да узакне у Сасебо. Того је већ почео давати заповједи и сигнале. У том моменту када се рјешавала судбина боја, и кад је хтио починити штаба Тогова дати заповјед за сабирање и узакне у Сасебо, опази адмирал Тога забуну у оном дијелу руске ескадре, која још не бјеше дошла до јпанске линије. Као по некој невидљивој заповједи руски бродови описивали су линију. Кљз Ухтоиски даде ничим необјашњиви сигнал: „У Портартур.“

На лицу адмирала Тога синуо зрачак радости. Он је одмах појмио, о чем се ради и каза своје ађутанту: „Заповједите миноносцама да изведу привидни нападај.“ Миноноске добивши сигнал појаше напријед. По руски бродови описивали су пуни круг: на заповјест кљза Ухтоиског они су свом паром пливали у Портартур. То је јпанска победа!

На „Микази“ настаје сад неопшивно одушевљење, док је још прије неколико часова на оклопачи све спремно било на смртни бој. Но грозна опасност је прошла. Сам Тога скинуо је своју капу и мапући њом виква је са свима осталима „ура!“ Ту су сви његови бродови били оштећени, некоји мање, некоји више.

Тиме се објашњава, што Јапанци нијесу прогнали „Аскода“ и „Новика.“ Тиме се објашњава и то, да је блокада Портартура била фиктивна неколико не дјеља. Већи део јпанских бродова морао је отићи у Нагасаки, Јокохаму или Сасебо на поправку и одмор. Скоро за три мјесеца послје тога Јапанци нијесу могли

изабачити на Портартур ни једног метка и цупке с храном и људима и миноноске сасвијем су слободно пролазиле јпанске линије. И тако се често у размаку од неколико часова може да ријеша судбина битке и народа.

Бенерал Стесел у Цариграду

Пишу нам из Цариграда 6. о. мј:

На прекрасном руском пароброду „Св. Никола“, који је из Одесе отишао у Портсид у сусрет руском бенералу А. Стеселу и његовим друговима, браниоцима Портартура, стигао је бенерал са друговима прошле поћи у Цариград. У сусрет су му изашли и поздравили га изасланици ЊЕ. амбасадора Русије: навални аташе г. Шванк и драгоман г. Столица. У Дарданелима поздрављено га је ЊЕ. командант тврђаве и руски консул.

Долазак пароброда, који се усидрио пред дворцем Долама Ватче, поздравили су почастима турски и страни ратни бродови у ратном пристаништу.

На броду се налазио бенерал Анатолије Михајлович Стесел, његова госпођа Вјера, руски бенерали Надјејин, Савински, Третјак, Грјазнов, Раје, Крастенко, адмирал Машински, војни сепетеник, 165 официра и 333 војника, сви из гарнизона портартурског. С њима путују у отаџбину и више официрских госпођа и 6 синади погинулих руских официра. Сви путници су у повољном здрављу, само се на њима још огледају трагови прошлих тешких дана борбе.

Данас је јуначки бранилац Портартура, бенерал Стесел сипао у Цариград, посјетио ЊЕ амбасадора г. Зиновјева и за тим се првезао кроз пријестоницу. За вријеме те вожње био је предмет великог интересовања од стране грађанства. И многи руски официри прошетали су се кроз пријестоницу, па су се по подне сви вратили на брод, гдје их је посјетио ЊЕ. г. Зиновјов, са свима чиновницима амбаседе и консулата, члановима руске колоније и њиховим госпођама, које су предале г. Вјери Стесел киту цвијећа.

Бенерал Стесел и руске официре посјетили су на пароброду и г. Јован Матановић, отпавилих послова Црне Горе са аташеом г. Дрецуном. Г. Матановић предао је г. Вјери Стеселу, у знак дубоког поштовања прекрасан букет цвијећа. Госпођа је том српском најбољом била врло тронута.

Од стране ЊЕ посланика Србије г. Ђ. Симана, који је болестан, ишли су на пароброд секретар г. Иван Иванович и аташе г. др. А. Поп-Христић, поздравили бенерала Стесела и предали му писмени поздрав — добродошлицу од стране ЊЕ. г. Симана. Бенерал Стесел се топло захвалио на тој лијешој пажњи посланика Србије и подужае разговарао са господом. Руска амбасада ставила је била на расположење г. Матановићу и господи из српског посланства велика чамац руског ратног брода „Кубанец“ са једним официром, који их је отпратио и дигратио са брода.

Г. г. Матановић, Иванович и остала господа остали су на пароброду три сата и провели најпријатније у разговору са портартурским јуначима, који су их правим руским гостољубљем дочекали.

Бенерал Стесел говорио је с одушевљењем о Србима. О вјаности Црногораца говорио је са највећом похвалом, као њихов некадашњи заповједник.

Г. Матановићу предао је бенерал Стесел овај писмени поздрав Њ. Кр. В. Кљзу Николи, који је сопственик једног руског пука:

„Слазни шеф стрјелачког 15-ог пука
вјечно је у срцу руског војника.

А. М. Стесел
командир 3. сибир. арм. корпуса с/р.“

Послије 6 сати у вече кренуо се руски пароброд „Св. Никола“, након једнодневнег бављења у Цариграду, пут кримског пристаништа Феодосије. Тамо ће се портартурски јуначи послје 33 дневног путовања искрцати на руско земљиште, гдје ће их одушевљено дочекати и поздравити захвална цијеља Русија.

Економски положај Јапана послје годину дана рата.

Француски лист „Revue de Paris“ црта садашње жалосно морално и економско стање Јапана послје годину дана жестокога боја. Из Портартура и Манџурије тисућама враћали су се болесници и рањеници. У Хиросими, Токију, Осаки и другим мјестима није било доста мјеста у болницама, него су морали за њих подићи бараче. Од тих рањеника сазнали су у Јапану, како је тешко ратовати с Русима, као и о ужасима тога рата, из кога ће се тешко повратити они, који отиђу тамо. Финансијско стање је јадно. Тешком муком се скупљају порези. Унутрашњи зајам тешко се такође потписује у народу. Извански зајмови склапају се уз тешке услове. Виједа се већ осјећа у народу. Резервисте су позване до 37^{1/2} године, те су многе породице остале без мушке главе. Јапанци су очекивали да ће се рат моћи брже свршити. Највеће разочарање био је Портартур, о ком су говорили још у јуну, да ће се предати. Када се сада са ким говори од чланова владе, сваки говори о продужењу рата и о потреби грдних жртава. Те грдне жртве у новцу и у људима убаћују наново Јапанце.

Књижевност, умјетност и просвјета.

(Српски народ). Под оном насловом покрене се у Биограду нови српски лист, којему ће уредник бити проф. Л. Зрнић, који у име издавачког одбора издаје овај проглас:

Уз сарадњу признатих научника, књижевника и умјетника српских, од 25. фебруара ове год. почињемо издавати лист, у којем ће се, по могућности износити цјелокупан савремени живот српскога народа. На овај нас је корак побудило и сушине разлога. Прије свега географски положај, вјерске прилике, а особито политичко стање српскога народа много су прапомагли, да се данас Срби узајамно не познају како би требало. Уз ово су наши поједини крајеви нетачно обавијештени једни о другима, било због пристрасне критике неких српских ласова, било због тенденциозног цртања наших непријатеља. Најзад, мора се признати, да међу појединим Србима, с вјерских, политичких и других узрока, има и неоправдана искључивости. С тога ће овом листу бити поглавити задатак: да узајамно упознаје, да тачно обавијештава и да испуниће искорјепље. О предметима, о којима може бити различитих мишљења (личних, партијских, вјерских и обласних), настојаваћемо да се говори с разних страна и да се о њима чује свака мисао исказана хладно, објективно и без полемике.

Према својем поглавном задатку, лист ће доносити: новости из свих крајева српских, политичке и културне чланке и расправе о нашем народу, преводе и изводе туђих писаца о српском народу, путописе по српским земљама, животописе савремених и ранијих политичких и културних радника наших, дописе из појединих крајева српских, живот, обичаје и предања нашега народа, оцјене, приказае и библиографију оних дјела која говоре о српском народу. Забави је такође одређено мјесто у нашем листу.

нијесу давали мира Јапанцима. С тога Јапанци нијесу никад знали, гдје стоје руске чете, па су морали држати шишицу, да дознају број и мјесто руских чета. Први мали бој бијаше коњанички окршај, у којем је барјактар Лашаков у Кореји сам са својим одјељењем сасјекао скоро једно цијело јпанско коњаничко одјељење.

Сва је прилика, да ће генерал Мишченк завршити са коњаничким операцијама. И по врти службе и по материјалу (коњаничким саставу и људима) његови забјакалски козаци најбоља је коњаничка пјешадија на свијету. Коњи су им мали, мирни, али крјепки и устрати. У њих је силно развијена навика, да их јаким могу оставити непривезане по цијелој стрази, а они се пеће растрката. Ти коњи иду изврсно и брзо по главцима, не слотачу се о камење, послушни су, тупи и необјесни. Забјакалски козаци ридили су се се у шумовитим брдима Забјакала. То је разборит, али доста непријатан народ. Међу њима има много ловаца диљне зјеради, изврених стрјелаца, шумских скитница; али разбојника ни једнога. Ози немјују својих пјезама, а прави разбојник, који дан и ноћ проводи на коњу, који се екпата по степам, не може се без пјесме ни замислити. И официр Забјакалац није јак, не схваћа и не љуби коња, већ га употребљава само за вожњу.

ЛИСТАК.

Генерал Мишченко.

Ратни дописник „Рускога Инвалида“ Краснов, описује генерала Мишченка једнога од најчувенијих јунака садашњег рата, овако: Мишченко! Коликим је чаром обавијено ово име. Спомњем се, како сам сједио у Дашичао код жељезничке станице; на једном опазак, како из свих ближњих шатора трче војници. Што се догодило? Што их је тако узбунило? „Куда трчите?“ — упитах их. — Та ено, веде, приспио је генерал Мишченко, па хоћемо да видимо, како изгледа.

У великим биткама каткада се под заповједништвом Мишченка нађоше заједно таква одјељења, која му по диспозицији у опште нијесу припадала. Изгубљени или одојени од својих, а дознавши, да је Мишченко близу, придружили би се његовим четам и молили га, да смију остати под његовим заповједништвом. Војници говоре: С Мишченком не можеш пропасти!

Спомњем се, да су се једном у његовом козачком одјељењу нашле двије пјешачке батерије. Он се је на њих и ср-

дио и жадно их. „Та они требају заштите, па продужују моју позацију“ — говорио је Мишченко. — „Но ипак треба им дати, да стрјељају, та они нијесу криви.“ — рекао би напошљетку. И за „госте“ одабрала би се позација, ноћу би „госте“ прве смјестили на згодном мјесту и добро их чували забјакалски козаци, вјерни свом заповједнику. Како се је рат све више развијао, Мишченко, заповједник бригаде, поставио од шефи незнатног коњаничког одјељења, заповједник корпуса. Скептически су људи говорили, да њему све успијева. Гдје је Мишченко, тамо је и успјех! Млади сибирске регименте, састављене од резервиста, изврсно би се показале под заповједништвом Мишченковим и своје би заставе окитиле великом славом.

Да, њему иде све за руком! То бијаше у чару његова имена, у свијести свакога војника, почевши од официра, па до простог војника, да с Мишченком не можеш пропасти. А зашто не можеш пропасти! Гледајте га само! И ја сам га посматрао у вријеме љаојанске битке, недалеко од јантјакских рудника. Он је стајао на батерији. Јапанци су од часа до часа сипали тешке ливитне гранате. Једна погоди у топ и убије седам људи поред њега. Друга захвати крило, трећа полета равно у нашу гомилу. Сви су се сабали у клупку, а када се је граната распернула и осула

Надамо се да ћемо овај програм редовно изводити, а већ су нам за то обезбедили сарадњу и помоћ многи угледни, старији и млађи, књижевни и научни радници наши, и то: др. Алек. Белић, др. Драг. Аранђеловић, Драг. Костић Душан Симић, Жив. Дачећ, Ђор. Рањковић, Јанко Веселиновић, Јов. Баја, др. Јов. Цијић, Љуб. Јовановић, Љуб. Стојановић, др. М. Влађинац, Мил. Костић, др. Мил. Марковић, Милан Ђ. Милићевић, Милан Ракић, Мих. Аврамовић, др. Мих. Вукчевић, др. Мих. Гајић, др. Мих. Марковић, Мих. Недељковић, Симо Матавуљ, др. Ст. Стојковић, Стеван Сријемац и др.

Лист ће се звати *Српски Народ*, а излазиће 10. и 25. у сваком мјесецу на шеснаест повезаних страна. Лист ће, по могућности, доносити и по коју слику. Годишња ће цијена листу бити за све крајеве српске 6 динара (круна). Ђаци ће лист добити за 5 динара (круна). Један ће број стајати 0,30, а за њако 0,25 динара.

(Друштво за потпомагање Срба ђака у Прагу). Умољени смо да и у нашем листу објавимо овај позив на српски народ:

Српски народе! Љетошњи покрет, да српска омладина иде у Праг на науку, уродио је добрим плодом. Јер сад имаде у Прагу преко четрдесет Срба, слушајуца на разним школама.

О важности студирања у Прагу претресано је доста у нашој јавности, те мислимо, да о томе не треба ни ријечи губити.

Српска омладина у Прагу окупила се око свог друштва „Шумадије“, имаде своју читалницу, књижицу и пјевачко друштво.

Но да би се омладина могла без прека образовати; да би могли постати спремни радници и снажни карактери, потребно је, да смо и материјално обезбидијемо.

Ми жавимо баш у еришту чешког народа, те видимо, колико чешки народ троши на образовање своје омладине. За материјално потпомагање своје омладине имају они поред великог броја потпорних друштава, Чешки Ђачки Дом, који баш прије кратког времена свечано отворише. Зато и видимо код њих тако спремну интелигенцију, која ради за свој народ на сваком пољу народног напретка.

Да би омогућили долазак српске омладине у Праг на науку, основали смо: Друштво за потпомагање Срба ђака у Прагу.

Друштво ће потпомагати сав вриједне и сиромашне Србе ђаке на свим школама без разлике. Зато се и обраћамо на српски народ, да нам притекне са новчаном помоћи, да би друштво што боље испунило своју сврху. Свака новчана помоћ добро ће нам доћи и примћемо је са захвалношћу. Новци се шаљу на адресу: Друштво за потпомагање Срба ђака у Прагу, Винохради, Коменскога улица бр. 36.

Примједба: Према §. 9. друштвених правила чланови су друштва: а) добровољци, који плате 200 круна једанпут за увјек, б) оснивачи, који плате 60 круна једанпут за увјек, или их уплате у 10 обрака, в) помагачи, који плаћају годишње 10 круна, г) редовни (само ђаци у Прагу), који плаћају 2 круне на месец.

За. Праг, 8 фебруара 1904

Тајник: Председник:
Јово Ђоковић Ристо Тохол.

(† Др. Миливој Шрепел). Хрватско свеучилиште у Загребу претрпјело је ових дана тежак губитак смрћу професора латинског језика др. Миливоја Шрепела. Покојник рђио се 8. нов. 1862. год. у Карловцу, гдје је полазио основну школу и вишу гимназију, док је вишу гимназију

и свеучилиште свршио у Загребу. Послије свршених универзитетских наука положио је год. 1884. професорски испит из старокласичне филологије, а год. 1886. био је промован на част доктора филозофије. Као професор служио је у загребачкој горњоградској гимназији од г. 1884. до г. 1887., по чим се је шледеће године усавржавао у Лајпцигу, Берлину и Минхену. Год. 1888. хабилитирао се је у загребачком свеучилишту за латинску филологију. Год. 1890. изабрала га је загребачка југословенска академија знаности и умјетности својим дописујућим, а год. 1893. правим чланом. Год. 1893. именован је изванредним професором латинског језика у загребачком свеучилишту, а год. 1892. редовним професором. Покојник је био члан испитне комисије за кандидате средњих школа и дописни члан имп. академије наука у Петрограду. У њему губи не само универзитетског валаног наставника, већ и хрватска књижевност марљивог сатрудника. Нека му је лака земља!

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Четињо, 18 фебруара.

(Спровод и погреб † Стева Петровића Његоша). Један између чланова депутације, коју је цетињска омладина изаслала, да је ваступи при спроводу и погребу пок. *Стева Петровића Његоша*, пише нам из Никшића ово:

Последњи звуци са цетињских богомоља тужно умукосе... спровод се крену, а покојни Стево растеде се за навијек с омиљеним му грађанством и мјестом, гдје је зажелио да му пошљедњи пут срце куцне... Од Црне Горе спровод је настао пут за Никшић. На цијелом путу, који је трајао два дана, излазиле су појачнице у неким и мањим групама, те да тијем даду видљиви знак свога саучешћа уцвијеленој родбини. Изнад Дорског Села спровод је дочекао велики број Добричана са ђацима, свештеником и учитељем Ђурановићем, који се, послје кратког помена, са покојником опростио лијецим говором. Поред Цеклина изашли су у сусрет Цеклињани, а затијем, изнад Ријеке, Љуботињани, који се спроводу придружише до уласка у варош, гдје су спровод дочекали Ријечани. Спровод се уставио пред Дворцем, из којег су сјетног лица изашли и мртвачком сандуку приступили Њихови Кр. Височанства Господар и Њагањина, која је на сандук положила диван вијенац од живог цвијећа. За то вријеме су перјаници одавали војничке почести. За вријеме кратког одмора Њихови Кр. Височанства угостили су сву пратњу пићем, а за тијем је спровод кренуо даље. До близу Доушница у спроводу су били и Њихови Кр. Височанства са својом пратњом на коњима. У Љубанској нахији, код „Барутане“, спровод је дочекао као кеси дио Љубишана, а за тијем Љубишанци, на Ситници. У заласку сунца спровод је дочекан код „Везирова Моста“ од великог броја подгоричких грађана са мјесним свештеником и ђацима. Пошто је свештенство учинило кратак помен, за вријеме којег је појало подгоричко пјевачко друштво „Бранко“, са покојником се опростио сходним говором свештеник Крсто Поповић. Неке старешине вароши Подгорице пратице су спровод све до Данилово-града. На путу од Подгорице до Данилово-града спровод су прво дочекали Пипери са четом војника, која је одавала прописане почести, а затијем Спужани, Цинци, Новоселјани, а при самом уласку у Данилов град Ђелопавлићи, Загарчани, Чевљани. Спровод је ушао у варош око 7½ сати и мртвачки сандук смјештен је био у цркви св. Ђека. Сјутрадан у јутро, пошто се је у име племена Ђелопавлићког са покојником озро-

примјерном одлучиошћу. Та је знаменита сатнија одбила цијели низ напада трију батаљона јапанске пјешадије. Умори и измучени држали су се стрјелца на својим позицијама. Флешка давно је већ било понестало, јер се по ужасним пугевима нијесу могли доста брзо довозити, а Јапанци као слутећи то, поновно бијесно стадоше сртати против опкопа, на којима се је сатнија налазила.

Пошто их нијесу поздрављали као прије убојном ватром, Јапанци удвојеном храбршћу стадоше се вратити за стрми брјег. Грчевито држећи рукама пушке, стајашу руски стрјелци као нијеси, спремајући се, да бајонетима, дочекају непријатеља. У то стари генерал Мишченко скочи на опкоп и грмљо повикаше: „Јунаци, кад нема фишке, а ми њих камињем.“ И цијела гомила камења сурва се изненада на Јапанце, која се стадоше рушити у долину, вукући за собом накарзана тјелеса. Непријатељ се збуни и смеће. То бијаше спас. У то су приспјели фашеци и страшна — убојна ватра присили Јапанце, да узмаку и у бјегству потраже спас.

Пошто их нијесу поздрављали као прије убојном ватром, Јапанци удвојеном храбршћу стадоше се вратити за стрми брјег. Грчевито држећи рукама пушке, стајашу руски стрјелци као нијеси, спремајући се, да бајонетима, дочекају непријатеља. У то стари генерал Мишченко скочи на опкоп и грмљо повикаше: „Јунаци, кад нема фишке, а ми њих камињем.“ И цијела гомила камења сурва се изненада на Јапанце, која се стадоше рушити у долину, вукући за собом накарзана тјелеса. Непријатељ се збуни и смеће. То бијаше спас. У то су приспјели фашеци и страшна — убојна ватра присили Јапанце, да узмаку и у бјегству потраже спас.

Генерал Мишченко прије свега је човјек не сасвим обичног, ванредног војничког духа и дара. И он је схватио, да се из изврне коњаничке пјешадије може створити слабо коњаништво, па је за то настојао, да се користи оним врлинама, што их имају себи у Забајкалци. Када су прилике мјеста биле тако неповољне, да им се је требало одупирати и скупо продавати сваки кланац, сваки брежуљак, генерал Мишченко није се устручавао потражити пјешадију за своје одјељење. Он је тијем показао, да је човјек широка погледа, да се не ограничује на уски оквир, јер коњанику је неугодно војевати са пјешадијом. А пјешадија га је љубила. Можда је срећа, кад заповједник умије једним погледом, једном лаксаном ријечи одушевити војничке масе; но мени се чини, да се у том и састоји главни таленат војсковође, да умије покренути за собом и принудити широке слојеве да у њега вјерују.

О генералу Мишченку приповиједа ратни дописник „Новога Времена“ Олгински, ову анаџајну епизоду: У боју од 13. октобра пр. год. генерал Мишченко борио се са својим одјељењем на страни 4. источносибирске стрељачке регименте у еришту руских позиција. Уз њега бијаше четврта сатнија исте регименте, која је генерала задивила својом ванредним обез-

стоје др. Марушић, спровод је кренуо даље, пратен и предусријетан на цијелом путу мноштвом народа: Пјешинаца, Вражегрмца, Стржевчана, Чевљана, Ђелица, а затијем Жуљана и Озринића. Тако се око четири сата послје подне стигло на р. Мркштитцу. Листом цео Никшић пољети му је у сусрет и с ледеком дочекао је незаборављеног сина омиљеног им старјешине. Пошто је свештенство учинило кратак помен, мјесни парох Милановић држао је говор. На мртвачки сандук положили су Никшићани два вијенца, — један цијело грађанство, а други наша браћа мухамеданци. Цео тај свијет пратио је спровод до изнан вароши, гдје су га опет дочекали Граховљани, а у Студеницама Његуши и Цетињани, који тамо живе. Тузжан је и дирљив био тај приказ, када су покојника унијели у кућу несрећних му родитеља. Плачу и кукању није било краја. Њ. В. Њаза Мирко, гушећи се од плача, у загрљају несрећног родитеља, пошао је да отпочине у Господаревом Дворцу. Покојник је те ноћи преноћио у очинској кући, а сјутрадан, 5. фебруара спровод је, пратен силним народом, кренуо пут Глибавца, гдје је црква његушких пресељеника. Први су ишли ђаци свих никшићских школа с крстом, за њима су разне депутације носиле своје вијенце, па свештенство, мртвачки сандук, својта покојника и најзад мноштво народа, који се из свију тамошњих крајева слегао бијаше. С једне и друге стране, спровода ишли су војници под оружјем. Код вароша спровод се уставио и ту се је г. Новица Никшић у име никшићских грађана са покојником опростио; затијем је спровод кренуо пут Глибавачке цркве, гдје је стигао око 11 сати. Послије опијела, наступио је најдирљивији тренутак — праштање с покојником за навијек. На гробу се с незаборављеним покојником опростио у име црногорске омладине, г. Петар Памонац.

(Из Друштва за потпомагање заната и трговине у Црној Гори). Никшићско грађанство, приликом смрти непрежаљеног *Стева Ђ. Петровића Његоша*, мјесто вијенца уложило је у касу Друштва за потпомагање заната и трговине 300 круна и уписало врлог покојника, као и његовог пок. брата *Милу*, за чланове добротворе поменутога Друштва.

Хвала никшићском грађанству за овако племенито дјело, а непрежаљеној браћи покојника нека је вјечити спомен међу нама!

(К. Ц. Државна Библиотека.) Г. Fernand Souhart, бивши француски министар резидент на нашем Њажа Двору, поклонно је К. Ц. Држ. Библиотеци на Цетињу 27 дјела у 118 свезака разних француских књига. Библиотекар, професор М. Мијушковић захваљује уваженом дародавцу.

(Наше школе). Због рђавог времена и ванредно великог снјега, који је овдје пао, по наредби више школске власти, наставе у свим нашим школама прекинута је, а дјеча су отпуштена својим кућама до 11. марта о. г.

(На знање). Уредништво „Учитељског Листа“, који је ове године покрнут овдје, јавља својим претплатницима, да због нагомиланог рада у држ. штампарији лист до сад није могао изаћи, али да ће се идуже недеље претплатницима разаслати.

(Нове брзе линије „угарско-хрватског паробродског друштва“). Од 16. о. мј. завело је паробродско друштво „Ungaro-Slovena“ још двије брзе линије изајеу Сенеке Ријеке и Котора тиме, што је досадашње своје брзе линије Ријека—Груж продужило до Котора. На тај начин подружава сада поменуто друштво пет брзих линија до Котора, и то четири из Сенеке Ријеке, а једну из Трета. Ова два нова брза пароброда долазиће у Котор сваку недељу и уторак на 12 сати и 50 минута послје подне, а долазиће за Сенеку Ријеку испијех дана на 2½ сата послје подне. За остале пак брзе пароброде овог друштва, који су под Котор долазили у понедјељник, сриједу и суботу, остаје пошљедњи ред у свему исти, који је до сад био.

Телеграми Бечког „Кор. Биро-а“

Рат између Русије и Јапана.

САХЕТУН, 12 фебр. — Синоћ су Јапанци навалили на брежуљак Береснев, али су били одбијени. Јутрос поновише навалу на цијелом фронту око брежуљака; навалише на руско одјељење код Чинхенченга, те са знатнијим силама присилише Русе, да напусте брежуљак Береснев.

На обје стране водила се жестока борба, али резултат је још непознат.

ПЕТРОГРАД, 13 фебр. — Генерал Сахаров јавља: 13. о. мј. Јапан-

ци су били одбијени од брежуљка Береснева. На то су узели повицију наспрам Чинхенченга, те су у даљини од 150 корака од брежуљака равно зором поново подували офанзиву. Око 1 сат по подне, послје боја на бајонете ми смо, пред претежнијом непријатељском силом, напустили Береснев. Напад непријатеља на Јанцијинг-кланац био је одбијен.

МУКДЕН, 13 фебр. — Јурос ратно отворише Руси ватру из тешких топова. Ватра траје цијели дан.

ПЕТРОГРАД, 14 фебр. — Руси су јутрос испразнили Чинхенченг и заузели позицију код Савлиуђу. Јапанци су одмах заузели Чинхенченг. Губитци руски још нијесу установљени, али је у болницу предато до 12 официра и око 300 војника. Проценат погинулих веома је велик. Од једне чете остала је само мала шака људи. Два четва заповједника рањена су. Чете, које су биле послате против десног јапанског крила, које је хтјело да заоблаје руско лијево крило, зауставиле су непријатељско напредовање и уамакле су тек онда, кад су, испаливши све фишке, добиле наредбу, да оставе повицаје. Јутрос је једно јапанско одјељење кренуло напријед према кланцу Пупулин и близу Табагу, гдје Јапанци, како се чини, дижу утврде.

САХЕТУН, 14 фебр. — Бој се продужује на лијевој крилу руском. Јапанци напредоваше са знатним силама у двије колоне. Источна колона ишла је у правцу према Мад садану пут кланца Синголина и заопколила је руско одјељење, које је било у Чинхенченгу, па се отуд повукло у Санкулин. Западна јапанска колона напредовала је пут сјеверног Јантагана и хтјела је да заоблаје кланац Гутулин. Успркос великог свијега жесток се бој бије. Руси су ипак успјели, да Јапанце од сјеверног Јантагана сувбију.

ЛОНДОН, 14 фебр. — „Рајтер“ јавља, да се на фронту западно од Чили бој продужује. На крајњем источном крилу Јапанци су заузели спољашње руске повиције, па би брзо могли заузети и главне. Судећи по јаким нападу, изгледа да генерал Ногси са портартурском артиљеријом заповиједа јапанским четам. Цијелог дана била је страпна мећава.

САХЕТУН, 15 фебр. — Јапанци кренуше 13. о. мј. у три колоне према кланцу Гутулину, гдје сада траје жестоки бој Јапанци располажу великим бројем војске. Јутрос рано чула се жестока топовска ватра код Гутулин-кланца. У центруму се такође чује грување топова.

ЊУЧВАНГ, 15 фебр. — Из китајског се извора јавља, да се пред Мукденом бије на цијелој линији општи жестоки бој, који особито бијесни на десном јапанском крилу. Генерал Куроки помиче се према сјеверу, не би ли Русе заобипао. Јапанци пуцају из 11-палачијих топова на Мукден. Бомбардовање проузрокује велике штете и иза руске линије.

ПЕТРОГРАД, 15 фебр. — „Правителствени Весник“ јавља: С обзиром на то, што су се јапанске чете појавиле у залеђу руске војске западно од жељезнице, руска влада својом нотом поново је упозорила велесиле на поврједу неутралитета на китајском земљишту, коју су починили Јапанци, марширајући преко Монголије.

ПЕТРОГРАД, 16 фебр. — Куропаткан јавља 14. о. мј.: Два батаљона и коњица јапанска креауше напријед западно од села Јансан-тунг. Сви напади, поновљени десет пута, одбијени су. 15. о. мј. изјутра напад је и опет поновљен, али и он је одбијен. Јапанци су оставили код напада повиција око 100 љешева. Ми смо изгубили 6 војачка.

ТОКИЈО, 16 фебр. „Рајтер“ јавља, да су Јапанци навалили на Русе код Чинхенченга 25 миља сјевер-

но од Симахи и да су Руси претрпјели пораз. Напад је отпочео 10. о. мј. Руса је било око 17.000 људи, од којих су загубили 2000, а губитци јапански незнатни су.

ЛОНДОН, 16 фебр. — „Рајтер“ јавља из главног стана генерала Курокија, да су Руси у битци код Чинхенченга оставили на бојишту 203 мртва, а укупни њихови губитци да износе преко 2000 убијених и рањених.

ЊУЧВАНГ, 16 фебр. — Гласа се, да су јаке и добро наоружане хунхуске чете наредне, да сметају одступању свих руских одјела која настоје да умакну, док их Куроки није заокружио.

САХЕТУН, 17 фебр. — Топовски бој чује се на цијелом фронту у дужини од 120 врста.

ПЕТРОГРАД 18 фебр. — По вијестима из Манџурије у централној и на десном крилу све је мирно. На лијевој крилу код Кандиата једно руско одјелење одбило је Јапанце и држи своје позиције; друго одјелење, које је заузимао два кланца код Томагумана, било је жестоко нападнуто и имало је знатнијих губитака. Предстража руски умикла је са два истакнута утврђења код Гутулина. Од јутрос Јапанци бомбардују цио простор око бријега Путилова.

ПЕТРОГРАД, 18 феб. — Куропатин јавља Цару од 16 о. м.: непријатељ је данас напао наше предстраже; наше одјелење код села Убенпуца одбило је све нападе. Наше чете које су биле послате око два сата по поноћи против села Томагумана поћерале су непријатеља с кланца три врте југо-источно од Томагумана. Непријатељ је бомбардовао данас пљеском и опсадном артиљеријом наше позиције међу Сахепу и Гутулином; бомбардовање је особито било снажно против брегона Путилова и Новгорода са границама од 11 милиметара, 16 о. м. непријатељ је снажно нашу напао предстражу, нашег дјелања близу села Убенпуца у 11 сати, на поноћи и у 3 сата по поноћи; два прва напада одбијена су и то други бајонетима; при трећем бајонетском нападу непријатељ је успио да заузме средишњу височину, последије чега предстража се морала повући до сусједног нијенца од брежуљака; против позиције Гутулина Јапанци су учинили напад јутрос око 3 сата. Пошто смо више напада одбили, морали смо око 9 сати напустити два утврђења на фронту, која су јако оштећена била непријатељским артиљеријским огњем. Јутрос у 6 сати Јапанци више пута нападоше на село Нанчипу, на р. Шахе, али су одбијени („Вјесник“).

ТОКИЈО, 18 феб. — Јапанци продужавају напредовање на крајњем десном крилу; из главног стана генерала Ојаме јавља се, да су Руси потиснути са неколико позација и да су Јапанци заузели на р. Шахе Сомупуцу и Тјачинхтун. Руси сада бомбардирају јапанске позације.

ЛОНДОН, 19 фебр. — „Делителеграф“ јавља из Смитија, да је Мукден потпуно одрезан и да се очекује, да ће га сјутра Јапанци заузети.

ПЕТРОГРАД, 19 фебр. — Куропатин јавља Цару од 17 о. мј.: наше одјелење код Убенпуца држи своје позиције; последије битке наше авангарде под предвођењем шефа главног штаба Мојејка, Јапанци су одбијени са огромним губитцима, једна компанија јапанска потпуно је уништена; код села Томагумана вис који доминира над свом равницом прелазно је из руске у руске, али су га најпослије Руси коначно заузели. Напад који су Јапанци учинили јутра на наше позиције код Кандолија одбијен је и наше одјелење бајонетским бојем принудио је Јапанце да одступе; десно јапанско

крило такође је одбијено. У 7 сати јутра Јапанци се кренуше према Путиловом бријегу и први је напад одбијен са незнатнијем напием губитцима. Офензива на Ђаохе продужава се.

САХЕТУН, 19 фебруара. — „Руска телеграфска агенција“ јавља: синоћ Јапанци кренуше против десног руског крила, битка се одмах отпочела, која још траје; Јапанци такође напредују на десном крилу на лијевој обали Хунха; битка је очајна; четири дивизије јапанске, обилазећи десно руско крило на Лијахо, дошле су код Савинцу на западу од Мукдена, где су од Руса заустављени. Напад против Руса на истоку од Ђрдашу одбијен је, као год и два напада против Путилова бријега и напад против Кудијацу, где источно одјелење руског лијевог крила зауставља јапанско напредовање; Руси напредују против Чинхченга и Гутулина и једно од ових утврђења поново су заузели. С обје стране велики су губитци, али без одлучних резултата; десно јапанско крило напредујући дуж Хунхо и Ђаохе угреало је одмах у бој. На југу од Савити показивали се јапански кланци.

САХЕТУН, 19 фебруара. — На лијевој крилу бој је трајао читаву ноћ; од јутрос бој иде са обилазном колоном јапанском код Шалинепу, одакле се чује топовска јека. Бој на читавом фронту све се више претвара у рјешавајућу битку. Јапанци и свијег вије страховито.

ПРИЗ, 13 фебр. — У данашњој сједници мјесовите комисије која је имала да испита догађај код Хула, прочитан је закључни извјештај. У извјештају је подробно описан познати судар између руске флоте и енглеске рибарске флотиле код Довер бичеа. Сваки најважнији момент тог судара марљиво је проучен. По извјештају извјестио је заповједник руског брода „Камчатка“ 8 октобра пр. године адмирала Рожественског, да су на његов брод навалиле са свију страна торпедњаче. Рожественски је наредно, да се удвоји опрезност и да се свака навала сузбије. У тој наредби изданој у ратно доба, није нашла ништа изванредна већина комисије. Извјештај се опширно бави и бомбардовањем оног брода, који су Руси држали за торпедјачу. Већина комисије признаје, да рабари нијесу ништа непријатељског починили против руских лађа. те не оправдава руско бомбардовање с обзиром на мишљење, да међу рибарским лађама није било страних торпедјача. С друге стране пак, комисија ипак Рожественском признаје, да је поступио по ратним прописима и да је учинио све могуће, да се не нанесе штета рибарским лађама. Комисија такође признаје, да је последије бомбардовања постојала по Русе још несигурност од евентуалних навала, те да је Рожественски добро учинио, кад је продужио свој пут, а да се није ни најмање зауставио. Комисија жели, што Рожественски, пролазећи каналом ла Маншом, није извјестио енглеске власти, да се рабарима има пружити помоћ. На свршетку изјављује комисија, да се ниопшто ушљед овог рјешења не умањује војна способност, ни човјекољубље адмирала Рожественског и посаде његове флоте.

МОСКВА, 14 фебр. — Стесел стигао је овамо. Дочекај је срдчао.

ЛОНДОН, 15 фебр. — У парламенту приликом расправе о адреси, Перси, државни подсекретар у министарству спољних послова, изјавио је задовољство, што је Порта пристала на увећање броја жандармеријских официра у Македонији. Влада енглеска ипак није задовољна током извођења реформа, јер оне

иду споро ушљед отпора турског. Инглеска неће у томе водити никакву одвојену политику, већ ће помагати сагласје Русије и Аустро-Угарске. Балфур изјављује, да се Инглеска неће издвојити из европског концерта и да неће ништа предузети против воље Русије и Аустро-Угарске.

ПЕТРОГРАД, 15 фебр. — Министарски савјет издао је ријешење, које је Цар потврдио, да се изузетни закони имају примјенити једино на земљишту, где су нереди били, и то једино за вријеме док нереди трају.

ПЕТРОГРАД, 16 фебр. — Максим Горки пуштен је јуче из тамнице уз кауцију од 10.000 рубаља. Горки је отправљен у Ригу.

МОСКВА, 16 фебр. — У једном предграђу откривен је тајни депозит бомба, динамита и револвера.

ПЕТРОГРАД 16 фебр. — Стесел са супругом стигао је овамо. На железничкој станици дочекао га је министар војни и шеф генералног штаба. Дочекај је с усклицима „ура“.

ЦАРСКОЈЕ СЕЛО, 18 фебр. — Цар је примио Стесела.

ПЕТРОГРАД, 18 феб. — „Правителствени“ Вјесник“ објављује царев манифест, којим се позива народ, да се окупи око пријестолара ради борбе са унутрашњијима непријатељима.

ПЕТРОГРАД, 19 фебруара — Цар је учутио министру унутрашњих дјела рескрипт, којим га опумоћава, да благодари племенству, општинама, земству, трговцима и народу за вјерноподаничта осјећања, исказана приликом рођена Престолонаследника. Даље, Цар изјављује, да има чврсту наміјеру, да унапријед сазива особе најдостојније народног повјерења и њиме одабране, да приме учашће у савјетовању и претходној изради законског пројекта, и да под предједништвом министра унутрашњих дјела установљена нарочиту комисију, која ће проучити начине, којима ће се ова Царска воља остварити („Вјесник“).

Приватне објаве.

О Б Ј А В А.

Царинарница Подгоричка објављује, да се у магацинима ове Управе, од дуже времена налазе следећи коли трговачке робе:

1.) 1 бачва клинаца, (марка) Н. М. Л. кила 53. 1 бачва боје (марка) М. Л. кила 100. 1 кашет пјата земљаних кила 160. 1 бала четака, доста у слабом стању кила 14. 1 кашет боје кила 44. 1 кашет цукра кила 42. 1 бала олова кила 45. 2 вреће ориза кила 143. 2 ђема плоча коњских кила 17.

2.) У години 1904. 1 кашет безапа на име Николе Сундечића дошао 29/4. 1 бала гвозђа у прутове на име А. Гуге дошла 24/9. 2 вреће сухог грозђа на име Ђ. Суме дошле 11/11. 1 врећа ориза на име Садика Лукачевића дошла 14/10. 1 бала манифатуре, (марка) В. Е. К. на име С. Бибезића дошла 30/11. 2 бачве клинаца на име А. Гуге дошле 11/11. 1 бала четака на име И. Мартиновића дошла 17/12. 8 бала цинге на име Ђовани Суме дошле 30/12.

3.) У години 1905. 3 ђема плоча на име Усена Лукачевића дошла 4/1. 1 бачва клинаца на име М. Користовића дошла 3/1. 1 врећа цукра на име С. Лукачевића дошла 19/1. 9 бала ластре на име М. Користовића дошле 17/1. 2 бачве боје на име Ђаца и Трешани дошле 30/1.

Осим више речене робе, налазе се: 2 бачве клинаца, које нијесу заведене у спроводници.

Позивају се трговци из унутрашњости Црне Горе и са стране — да приме робу, према њиховом тачном рачуну, и да плате све прописане цариске таксе и царину према Царинском Закону за Књажевину.

Власници робе, намијењене за Црну Гору или иностранство плаћаће само прописане таксе, царину, дежарану и др. по закону.

Ако се не би пријавили у року од мјесец дана пошто се ова објава објелодави, Царинарница ће распоредити сву више речену робу путем јавне лицитације и с новцем ће поступити према Царинском Закону од године 1904.

Сувите се налазе у овој Царинарници 17 кашета празних боца из унутрашњости Црне Горе од више времена, које ће ова Управа продати и намирити лежарину, хамалину и др.

Број 95

Подгорница, 16 фебруара 1905.

Управитељ Царинарница
Кап. Крсто Јанковић.

Р. 370

Бр. 22

1—1

О Г Л А С.

Потписано прокарадурство овим сазнањује, да ће дана 27. фебруара тек. год. давати под закуп (аренду) на 5 година земље и винограде храма св. Георгија на лавице се у Горци, те овим позивље оне, који би жељели све или поједине дјелове узети под закуп, да се реченог дана пријаве потписанијема, гдје ће добити ближа обавијештења о условима закупа.

У Подгорници,
дана 8. фебруара 1905. год.

Прокарадурџи храма св. Георгија:

Официр Велишпа Беговић.

Илија Мартиновић.

Р. 73

Бр. 23

1—2

ПРОДАЈЕМ све моје непокретно имање које имам у Ђеклиће.

Ко би хтео купити га, нек ми се за погодбу обрати.

Јован И. Матановић.

Р. 32

Бр. 24

1—3

Са тужним срцем јављамо својти пријатељима, кумовима и познаницима, овдје и на страни, да се је наш нигда непрежаљени паст рак, односно брат, муж и отац

АНДРО ФАТИТ

ријечки трговац.

послије кратког тешког боловања, у 32 години млађаног живота, пресекао у вјечност 8 фебруара 1905.

У исто доба сматрамо за дужност овим путем изјавити своју дубоку благодарност г. г. докторима: Матановићу, Хадопуцу и Банцу, а особито то грађанству ријечком и околини, који својим многобројним присуством увеличаше сировод и милог нам покојника до гроба испратише, чиме нам у неколико ублажише нашу голему тугу за незаборављеним нашим гудбитком.

Дубока хвала свима и свакоме, који нам у нашој преголемој жалости изјавише саучешће писмено, усмено или браојавно.

Ријека.

О жалосћени:

Маћеха: Савета; брат: Јошо; сестра: Милица; супруга: Неда; син: Душан; кћер: Зорка.

Р. 124

Бр. 25

1—1

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Приликом смрти нашег непрежаљеног јединца сина

МИХАИЛА, (Михеја)

који се последије петнајестодневнот боловања пресекао у вјечност 7 ов. мј. у цијету дјетинства, на Даниловом граду — сматрамо за свету дужност изјавити нашу вјечиту благодарност лекару Данилоградском, који је све могуће чинио да нашег сина од смрти спасе.

На свагда хвала свештенику Данилоградском на очинском тјешењу прати и опијелу.

Братска хвала мојим друговима учитељима: Орједучким и Ждребањским на саучешћу и пратњи са ђацима.

Искрено смо захвалили капетану Петушиновићском на посети и тјешењу. Хвала грађанима Данилова града који га испратише.

Братска хвала и оној браћи Вражегрицима, који нас са свештеником Дамјановићем среташе нашег непрежаљеног Мила оплакаше, матери земљи предадоше, а нас хришћански тјешеше.

Још по једном али доживотно хвала и благодарност свијема учасницима наше превелике жалости.

Вражегрици, 9 фебр. 1905.

(О жалосћени.)

Отац: Божо, учитељ; мати: Јаница. Милатовић.

Р. 144

Бр. 26

1—1